

**Screening for høj
begavelse i 1. klasse
fra 2024/25**

KOMPETENCE KLINIKKEN

v. Psykolog Dea Franck

Cand.psyk.aut.spec. med ekspertise
i højtbegavede børn, unge og voksne.

- PPR
 - NGO
 - Psykiatri
 - Præhospital
- som generalist, specialist, leder og øverste leder

Privatpraktiserende psykolog
Del af ekspertgruppen ift. udvikling af tjeklister
Udredning, undersøgelse, terapi, supervision
Forfatter og formidler - videndeling

DEAFRANCK
UD OVER DET SÆDVANLIGE

- 71 11 24 56
- kontakt@deafranck.dk
- www.deafranck.dk
- medlem af Mensa Danmark
- autoriseret ved Psykolognævnet
- medlem af Dansk Psykolog Forening

Processen

Tegn på at eleven er højt begavet fører til screening via en tjekliste i 1. klasse.

Tjekliste anvendes ved observationer af elevens adfærd og personlighedskarakteristika, og de består af en opstilling af indikatorer på høj begavelse.

Ved positivt udfald af tjekliste, kan der **tilbydes en almindelig anerkendt intelligenstest** hos Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) eller en **tilsvarende faglig funktion** i kommunen. Testen skal afdække, om eleven er højt begavet. Der stilles ikke krav om anvendelse af en bestemt test.

Testens resultater danner sammen med øvrig viden om eleven grundlag for tilrettelæggelse af undervisningen, herunder med fokus på undervisningsdifferentiering, valg af undervisningsmaterialer, brug af holddannelse mv., jf. de gældende forpligtelser.

Redskab til vurdering af tegn på høj begavelse for elever i 1. klasse

Redskabet er designet til **tidlig identifikation** og fokus på førsteklasseelever, der viser tegn på at have en høj begavelse, **inklusiv dem der støder på vanskeligheder** på grund af deres begavelse.

Formålet er at muliggøre en **hurtig indsats** fra skolernes side for at iværksætte **passende undervisningsaktiviteter** og sikre, at børn med høj begavelse får et miljø, der støtter deres **udvikling i tråd med deres behov og potentialer**. Dette er med henblik på at nedsætte risikoen for negative udfald for den enkelte elev.

Redskabet skal ses som en **støtte til skolernes eksisterende arbejde** med at planlægge undervisning, der udfordrer alle elever, og som fremmer deres velvære og engagement.

Redskab til vurdering af tegn på høj begavelse for elever i 1. klasse

Redskabet indeholder:

- Tre tjeklister inkl. vejledning til observation og vurdering af om en elev i 1. klasse udviser tegn på høj begavelse
 - Tjekliste målrettet det pædagogiske personale (21)
 - Tjekliste målrettet forældre (9)
 - Tjekliste målrettet elever (8)
- Gode råd til dialog med eleven og forældre
- Opmærksomhedspunkter
- Overordnet beskrivelse af, hvordan skoler kan følge op på elever, der udviser tegn på høj begavelse

Redskab til vurdering af tegn på høj begavelse for elever i 1. klasse

Desuden igangsættes:

- En flerårig vejledningsindsats i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
- Kompetenceudviklingsforløb for pædagogisk personale i samarbejde med professionshøjskoler.

Redskabet skal understøtte skolens **helhedsvurdering** af, om en elev udviser tegn på høj begavelse.

Jo flere spørgsmål i tjeklisterne, hvor der svares ”ja”, jo større er sandsynligheden for, at eleven har tegn på høj begavelse.

Redskabet er ikke en valideret test og indeholder derfor ikke en norm for, hvor mange spørgsmål i tjeklisterne, der skal svares ”ja” på for, at det kan siges, at eleven har høj begavelse.

Tegn på at eleven er højt begavet fører til screening via en tjekliste i 1. klasse.

Tjekliste anvendes ved observationer af elevens adfærd og personlighedskarakteristika, og de består af en opstilling af indikatorer på høj begavelse.

Uddrag af tjeklisterne

Tjekliste med tegn på høj begavelse i 1. klasse til pædagogisk personale

Spørgsmål	Sæt X hvis "ja"	Noter
1. Lærer eleven meget hurtigt? Kan eleven for eksempel <ul style="list-style-type: none">• let og ubesværet tilegne sig ny viden og færdigheder• lære nyt fagligt stof umiddelbart med få eller ingen gentagelser• tilegne sig fagligt stof stort set uden instruktion		
2. Er eleven særdeles dygtig i et eller flere fag? Er eleven for eksempel <ul style="list-style-type: none">• meget dygtig på et eller flere fagområder• i stand til at vise stort fagligt overskud• i stand til at overføre viden fra ét fag eller emne til et andet		
3. Har eleven et stort fagligt overblik? Kan eleven for eksempel <ul style="list-style-type: none">• hurtigt danne sig et fagligt overblik• se de vigtigste træk ved en opgave eller aktivitet• generalisere og gruppere for at rumme større mængder af indtryk, viden og forståelse		

Spørgsmål	Sæt X hvis "ja"	Noter
4. Kan eleven læse komplicerede tekster? Kan eleven for eksempel <ul style="list-style-type: none">• læse ubesværet• læse tekster med højt lix-tal og mere komplekst og nuanceret indhold• forstå de læste ord og uddrage meningen af det skrevne		
5. Er eleven meget god til at arbejde med tal? Har eleven for eksempel <ul style="list-style-type: none">• stor forståelse for tal og matematiske logikker• nemt ved at automatisere tal, antal og størrelser• nemt ved at foretage vanskelige udregninger i hovedet		
6. Er eleven god til at tænke logisk? Kan eleven for eksempel <ul style="list-style-type: none">• reflektere ud fra flere forskellige vinkler• benytte sig af en rationel tankegang• forstå komplekse sammenhænge og genkende mønstre		

Tjekliste med spørgsmål til forældre og til elever

Spørgsmål	Sæt X hvis "ja"	Noter	Spørgsmål	Sæt X hvis "ja"	Noter
<p>1. Oplever du, at dit barn lærer meget hurtigt?</p> <ul style="list-style-type: none"> Har du eksempler på noget, som dit barn har lært hurtigt, eller som dit barn har kunne tidligere end forventet ift. barnets alder? Lærte dit barn fx klokken, at læse, eller andet fagligt i en tidlig alder? <p><i>Spørgsmålet har sammenhæng til spørgsmål 1 og 4 i tjeklisten til pædagogisk personale.</i></p>			<p>1. Er der noget, du interesserer dig meget for i fritiden eller i skolen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Kan du fortælle lidt om det? Hvordan finder du ud af mere om det? <p><i>Spørgsmålet kan bidrage til at få indblik i, om eleven kan blive dybt interesseret i noget, og om eleven har nogle interesseområder, som ikke er tydelige.</i></p>		
<p>2. Oplever du, at dit barn har en særdeles stor, bred og dyb viden?</p> <ul style="list-style-type: none"> Har du eksempler på, at dit barn har stor viden om mange forskellige ting eller specifikke ting i detaljer? Hvordan oplever du, at dit barn, har det med at lære nye ting? <p><i>Spørgsmålet har sammenhæng til spørgsmål 1 og 7 i tjeklisten til pædagogisk personale.</i></p>			<p>2. Har du nogle fritidsinteresser?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad kan du godt lide at lave, når du har fri fra skole? Hvem er dine venner i skolen og i fritiden? <p><i>Spørgsmålet kan bidrage til at afdække om eleven har særlige fritidsinteresser, som kan bruges aktivt i undervisningen og afdække eventuel social mistrivsel.</i></p>		
<p>3. Oplever du, at dit barn har en særdeles god hukommelse?</p> <ul style="list-style-type: none"> Har du eksempler på, at dit barn fx kan huske personer, som han/hun har mødt for mange år siden eller oplevelser, som er sket for mange år siden? Har du eksempler på, at dit barn kan huske usædvanlige ting ift. sin alder? <p><i>Spørgsmålet har sammenhæng til spørgsmål 8 i tjeklisten til pædagogisk personale.</i></p>			<p>3. Kan du huske noget, der skete i børnehaven eller vuggestuen/dagplejen?</p> <ul style="list-style-type: none"> Kan du huske en god leg fra vuggestuen/dagplejen? – Fortæl mig om den. Kan du huske voksne og børn fra vuggestuen/dagplejen? – Fortæl mig om dem. <p><i>Spørgsmålet kan bidrage til at få indblik i om eleven har en god hukommelse og derfor kan der spørges særligt ind til detaljer i elevens fortælling.</i></p>		

Ved positivt udfald af tjekliste, kan der **tilbydes en almindelig anerkendt intelligenstest** hos Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (**PPR**) eller en **tilsvarende faglig funktion** i kommunen. Testen skal afdække, om eleven er højt begavet. Der stilles ikke krav om anvendelse af en bestemt test.

Testens resultater danner sammen med øvrig viden om eleven grundlag for tilrettelæggelse af undervisningen, herunder med fokus på undervisningsdifferentiering, valg af undervisningsmaterialer, brug af holddannelse mv., jf. de gældende forpligtelser.

Den viden redskabet giver skal kombineres med skolens viden om den specifikke elev og klassedynamikken, og ud fra dette kan der struktureres undervisning med fokus på **differentiering, lærematerialer og holddannelse.**

Elever med høj begavelse undervises i overensstemmelse med skolelovgivningen, som skal sikre en alsidig uddannelse, der fremmer både **faglig udvikling og social trivsel.**

Det er essentielt, at undervisningen understøtter læring og trivsel for alle elever, anerkender **forskellige læringsstile og motivationsfaktorer**, og involverer løbende opfølgning på indsatserne.

Hvad hvis man ikke er enige?

- Skolens vurdering er afgørende.
- Skolelederen kan vurdere, at der skal tilbydes test trods negativt udfald af tjeklisten.
- Ingen kan tvinges til at få foretaget testning.

Vigtige overvejelser

Tegn på høj begavelse varierer og kan være mindre åbenlyse for visse elever sammenlignet med andre. Dette er især tilfældet for elever, der står over for udfordringer såsom **fysiske eller psykiske begrænsninger, specifikke læringsvanskeligheder, dysleksi eller dem der er tosprogede**.

Desuden kan **potentialedvale, mistrivsel eller social udsathed** gøre tegnene mindre åbenlyse.

KORT & GODT OM

HØJ BEGAVELSE

DEA FRANCK

DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

